At opstille hypoteser

Som en del af den skriftlige eksamens fællesdel kan du støde på genren ”Opstil hypoteser”.

Men hvad er egentlig en hypotese?

En hypotese er en antagelse eller en påstand, som man ikke er sikker på er sand, men som man skal forsøge at bevise (eller modbevise). Sagt på en anden og kortere måde: En hypotese er en formodning.

Til den skriftlige studentereksamen vil du typisk blive bedt om at opstille hypoteser, der kan *forklare* noget ud fra en tabel, figur eller tekst. Ud over hypoteserne vil du ofte også blive bedt om at give en faglig begrundelse for de hypoteser, som du har opstillet.

Et konkret eksempel på en opgaveformulering kunne være:

> **1.b. Opstil tre hypoteser, der kan forklare de mønstre angående mænds og kvinder tilknytning til arbejdsmarkedet i Danmark og Tyskland, der fremgår af tabel 2.**
>
> **Hver hypotese skal understøttes af en faglig begrundelse.**

I det ovennævnte eksempel skal du således opstille tre hypoteser, der kan *forklare* nogle mønstre i en tabel (formodning) – og efterfølgende *fagligt argumentere* for dine hypoteser (begrunde). Her er det vigtigt, at du får vist, at du har forstået forskellen mellem selve hypotesen og den faglige begrundelse.

Det er derfor en god ide, at fremhæve hypotesen i overskriftsform (med **fed** eller *kursiv*), for herefter at udfolde den faglige argumentation med hjælp af begreber og teori.

Længere nede i dokumentet er der givet et eksempel på en besvarelse af den givne opgaveformulering.

Hvordan griber man det an?

Ved udarbejdelsen af en hypotese, der kan *forklare* noget, bør man:

Foretage en iagttagelse (altså konstatere noget ud fra en tabel, en figur eller andet materiale) – OG i samme sætning – en forklaring på iagttagelsen. Hvorfor det ser ud, som det ser ud? Det er derfor en god hovedregel at hypotesen skal indeholde et fordi/da eller på grund af. Det er med til at sikre, at iagttagelsen ikke bare er en iagttagelse, men bliver efterfulgt af en forklaring/påstand.

Eks: *Erhvervsfrekvensen er højere hos danske kvinder end hos tyske kvinder, fordi Tysklands selektive velfærdsmodel ikke i lige så høj grad hjælper kvinderne ud på arbejdsmarkedet.*

Når du således har formuleret din hypotese i én sætning, skal du efterfølgende og adskilt fra selve hypotesen begrunde sandsynligheden for at den er sand (eller falsk). I denne argumentation bør du trække på din faglige viden og benytte relevante begreber og teori.

Kvalitetskriterier for den gode ”Opstil-hypotese”-opgave:

- Start med en iagttagelse (i tabellen, figuren, teksten).
- Bliv klar på om du skal finde forklaringer/årsager eller konsekvenser/resultater.
- Formuler først hypotesen som en overskrift, med brug af fordi/da eller på grund af.
- Skriv derefter den faglige begrundelse med brug af samfundsfaglig viden, begreber og teorier.
- Lav det antal hypoteser som opgaven kræver!

Undgå i en ”Opstil hypotese”-opgave at:

- Undgå flere hypoteser med stort set samme indhold.
- Undgå dine egne fagligt ubegrundede holdninger.

Eksempel på en besvarelse af den givne opgaveformulering:

1.b. Opstil tre hypoteser, der kan forklare de mønstre angående mænds og kvinder tilknytning til arbejdsmarkedet i Danmark og Tyskland, der fremgår af tabel 2.

Hver hypotese skal understøttes af en faglig begrundelse.

Tabel 2. Erhvervsfrekvenser i Danmark og Tyskland fordelt på køn. 1990-2012. Procent.

	1990	2000	2010	2012
Danmark				
Mænd	84,5	82,8	77,6	76,7
Kvinder	75,9	75,3	73,8	72,7
Tyskland				
Mænd	79,0	79,9	82,1	82,6
Kvinder	55,5	64,0	70,7	71,8

Kilde: Statistikbanken og Statistisches Bundesamt.

Hypotese 1. Forskellen i erhvervsfrekvensen for mænd og kvinder er faldende i både Tyskland og Danmark, fordi det senmoderne samfund skaber øget ligestilling og muliggør, at begge køn kan deltage på arbejdsmarkedet.

Man kan i høj grad tale om, at der i det vestlige samfund er opstået en øget individualisering, som er opstået som følge af den kulturelle frisættelse. Øget velstand har medført, at traditionelle normer, værdier og tilhørsforhold er blevet langt mindre betydelige for identitetsdannelsen. Det enkelte individ har således fået flere muligheder for at skabe sin egen identitet, hvilket i høj grad sker gennem arbejdet, som for mange mennesker er identitetsskabende i nutidens samfund. Traditionelle kønsroller er således langsomt blevet opløst siden 1990’erne, idet den kulturelle frisættelse har gjort det mere udefinerbart, hvad definitionerne af mand og kvinde er, og det har ført til, at kvinderne i højere grad har fået en rolle på arbejdsmarkedet frem for i hjemmet.

Hypotese 2. Erhvervsfrekvensen er højere hos danske kvinder end hos tyske kvinder, fordi Tysklands selektive velfærdsmodel ikke i lige så høj grad hjælper kvinderne ud på arbejdsmarkedet.

Ifølge sociologen Anthony Giddens er nutidens samfund karakteriseret ved et helt centralt forhold, nemlig udlejringen af sociale relationer. Pasning af børnene, der tidligere var knyttet tæt til særligt kvinden, er i takt med det senmoderne samfund i langt højere grad overdraget til det offentlige, især i Danmark. Udlejring af sociale relationer ses derfor tydeligt i det danske samfund, der er karakteriseret ved den universelle velfærdsmodel, der ønsker at fremme lighed, og som tilbyder individuel social sikring og et højt statstilskud til børnepasning. Dette øger incitamentet for, at både kvinder og mænd er knyttet til arbejdsmarkedet og sender deres børn i institutioner. Omvendt er Tyskland karakteriseret ved den selektive velfærdsmodel, hvor nærhedsprincippet gør sig gældende. Dette betyder, at i tilfælde af at familien selv kan klare opgaverne, skal disse ikke overdrages til staten, og den selektive model ser derfor familien som en central faktor for børnepasning, hvilket styrker de traditionelle familiestrukturer og, i højere grad end i Danmark, holder kvinden væk fra arbejdsmarkedet.

Hypotese 3: Erhvervsfrekvensen i Danmark falder i perioden 1990-2012 for både mænd og kvinder, fordi unge i Danmark tager længere uddannelser.

I Danmark vælger flere og flere at gennemføre en videregående uddannelse. Det skyldes bl.a., at der er opstået et øget fokus på betydningen af uddannelse samt et større krav fra arbejdsmarkedets side. Derudover er der med udviklingen også sket en bedre tilrettelæggelse af uddannelsessystemet. Når det sker, at flere bruger længere tid i deres liv på at uddanne sig, vil erhvervsfrekvensen, dvs. summen af beskæftigede og ledige i forhold til den samlede befolkning i den erhvervsaktive aldersgruppe (16-64 år), falde, idet uddannelse naturligt er med til at forsinke unges tilgang til arbejdsmarkedet.